

de Geerhorst in Sittard is een voorbeeld van dat werken met gedetineerden. Lage recidivecijfers zijn o.m. het gevolg van de versterking van de sociale bindingen in de samenleving door dat project. 'Something works', zou je kunnen zeggen. Dit experiment staat in schrill contrast met de versobering van de gevangenisregimes in Nederland, waarbij sleutel op de deur belangrijker wordt dan wat tijdens de detentie met de betrokkenen gebeurt.

De conclusie van MOERINGS is dat de wijze waarop het risicodenken gestalte krijgt binnen de strafwetgeving en de strafrechtspleging, tekortschiet en dat dat zowel gebeurt vanuit het perspectief van rechtsbescherming van de justitiabele tegen de overheid, als vanuit een instrumenteel perspectief, met name de bescherming van de burger door de overheid.

Een lezenswaardige tekst die ons in België best niet onverschillig laat.

J. VANACKER

D. KAMINSKY (ed.), *L'usage pénal des drogues*, Bruxelles, De Boeck & Larcier, 2003, 358 p.

Dit verzamelwerk met bijdragen van 14 auteurs is tot stand gekomen vanuit een gezamenlijke reflectie gebaseerd op de resultaten van een aantal recente wetenschappelijke studies. In de algemene inleiding wordt de veelzijdige betekenis van de opmerkelijke titel 'l'usage pénal des drogues' toegelicht door de editor Dan KAMINSKI. Een descriptieve betekenis verwijst naar het beschrijvend in kaart brengen van hoe de strafrechtsbedeling omgaat met zaken van 'verdovende middelen'. Een functionele betekenis houdt in dat deze strafrechtelijke bezigheden vaak 'verdoken diensten bewijzen' aan de strafrechtsbedeling. Een reflexieve betekenis ten slotte vertrekt van de stelling dat de strafrechtsbedeling in al haar gedingen niet minder als 'gebruiker van drugs' te beschouwen is dan degene die courant als druggebruiker bestempeld wordt. Er is sprake van een 'strafrechtelijke passie voor verdovende middelen die onverwachte mechanismen in gang zet'.

Na de algemene inleiding volgen drie grote delen. De rode draad van het geheel is een kritische doorlichting van het omgaan met drugs, druggebruik en druggebruikers op alle echelons van de strafrechtsbedeling, met name van politie tot parket, rechtbank en gevangenis. Vooraleer de verschillende echelons van de rechtsbedeling aan bod komen, wordt in een eerste deel het normatief arsenaal in verband met drugs, druggebruik en druggebruikers geanalyseerd. Dit houdt veel meer in dan alleen de drugwetgeving op zich. Yves CARTUYVELS beschrijft een complex geheel van normatieve elementen met wisselende accenten vanuit verschillende benaderingen: repressie, volksgezondheid, risicoreductie. Dit heeft in het verleden geleid tot een 'strafrechtelijk compromis' met recent een beperkte symbolische beweging voorwaarts. Jean-François CAUCHE waarschuwt voor de beperkingen en valkuilen voor hulpverleners. Bij het doorvoeren van het zogenaamde partnerschap naar aanleiding van de recent vooropgestelde globale, lokale en integrale benadering worden immers de traditionele beschotten tussen repressie en hulpverlening deels afgebroken. Christine GUILLAIN verwijst naar de buitensporige middelen die ingezet worden en de frequente uitzonderingen op de regel die toegepast worden bij de opsporing en vervolging van drugsmisdrijven.

Dan bespreekt KAMINSKI de richtlijnen van 1993 en 1998 die als complementaire normatieve directieven de praktijk trachten aan te vullen en te uniformeren maar tegelijk ook getuigen van een weestand tot verandering.

Het tweede deel bundelt een aantal bijdragen over de concrete praktijk binnen de verschillende echelons van de strafrechtsbedeling. Marie-Sophie DEVRESSE toont aan hoe de 'constructies druggebruik en druggebruiker' tot stand komen door toedoen van de actoren die zich situeren aan de toegangspoort van de strafrechtsbedeling. Vincent FRANCIS beschrijft de politiepraktijken die een diversiteit van motieven en een opmerkelijke autonomie weerspiegelen. In de twee volgende bijdragen worden de parketmagistraten en onderzoeksrechters bestudeerd, enerzijds voor wat betreft het seponeren en de voorlopige hechtenis (Samuel DELTENRE en Christine GUILLAIN) en anderzijds voor de vrijheid of invrijheidstelling onder voorwaarden (An RAES). Hierbij wordt vastgesteld dat buitenwettelijke factoren (bijvoorbeeld sociale kenmerken) sterk bepalend kunnen zijn vanuit een selectief optreden. Walter DEPAUW belicht de correctionele veroordelingen van de correctionele rechtbank van Brussel en verwijst naar enkele opvallende kenmerken van het profiel van de veroordeelde populatie. Claire SCOHIER geeft aan hoe sterk magistraten de loopbaan van de druggebruikers bepalen en hoe het parket en de rechters in toenemende mate een gezondheidsnorm hanteren met eventuele perverse effecten. Christophe ADAM en Frédérique BARTHOLEYNS analyseren de normen en sancties tijdens de detentie, het subtiel selectief optreden en de functionaliteit van druggebruik voor de ordehandhaving in de gevangenis.

Het derde deel bestaat uit twee bijdragen vanuit een breder perspectief die verwijzen naar ontluikende ontwikkelingen ten aanzien van een mogelijke 'strafrechtelijke transformatie'. De bijdrage van Tom DECORTE is gebaseerd op zijn doctoraatsonderzoek bij cocaïnegebruikers in Antwerpen. Het betreft cocaïnegebruikers die (weinig of) niet in contact kwamen met de strafrechtsbedeling en de drughulpverlening. Hierbij staat de verhouding tussen formele en informele controlemechanismen centraal, waaruit onder meer blijkt dat de autoregulatie erg belemmerd en aangetast wordt door de strafrechtsbedeling. De bijdrage van Claude MACQUET gaat over de postmoderne mens, deviantie in het algemeen en druggebruik in het bijzonder, waarbij een aantal voorzichtige futuristische reflecties worden geformuleerd.

Voor alle duidelijkheid dient vermeld te worden dat deze publicatie op de markt kwam vooraleer de meest recente wettelijk beschikkingen in verband met illegale drugs op 2 juni 2003 in het *Belgisch Staatsblad* werden gepubliceerd.

Voor wie de intellectuele inspanning wil opbrengen om dit boek volledig door te nemen loont het de moeite. Het werpt een kritisch licht op de wijze waarop de strafrechtsbedeling met drugs, druggebruik en druggebruikers omgaat. De barokke schrijfstijl van sommige auteurs vraagt de volle aandacht, zeker van lezers met een andere moedertaal. Maar ook op inhoudelijk vlak zijn er twee zaken die men zeer goed in het oog moet houden. Ten eerste dient de lezer de weergave van de resultaten van onderzoek enerzijds en persoonlijke commentaren anderzijds nauwlettend uit elkaar te houden. Ten tweede dient de lezer er rekening mee te houden dat de resultaten van overwegend kwalitatief onderzoek bijna uitsluitend

betrekking hebben op de situatie in Brussel. Er zijn twee uitzonderingen waarbij het over Antwerpen gaat. Bijgevolg komt een zeer belangrijk gegeven, met name de grote verschillen tussen de verschillende rechtsgebieden in ons land, onvoldoende aan bod.

Het boek richt zich tot een brede waaier van strafrechtsbedelers, hulpverleners, onderzoekers, studenten, docenten en beleidsmensen.

Joris CASSELMAN

E. DE VROE, *De ontmoeting tussen criminologisch onderzoek en strafrechtelijk beleid. Beleidsrelevant onderzoek binnen het criminologisch veld: aantrekken of afstoten?*, Brussel, Uitgeverij Politeia nv., 2002, 343 p.

Beleid en criminologisch onderzoek zijn twee afzonderlijke bedrijven. Maar in de diverse Europese landen varieert de mate van afstand. In toenemende mate wordt waarde gehecht aan de inbreng van de wetenschap bij het formuleren en evalueren van het strafrechtelijk beleid. In sommige landen, zoals Engeland en Nederland, wordt het wetenschappelijk onderzoeksbedrijf in eigen huis (Departement van Justitie) gehaald. In andere landen, zoals België, vindt de toenadering tussen wetenschap en beleid nog schoorvoetend plaats. Zowel van de kant van het beleid als vanuit de wetenschap lijkt men bevreesd om elkaar al te dicht in de buurt te hebben. Over de achtergronden hiervan en over de mogelijke oplossingsrichtingen heeft Elke DEVROE een bijzonder inzichtelijk boek geschreven. Als universitair vorser en als beleidsgericht onderzoekster in België heeft zij welhaast aan den lijve ondervonden hoe groot de spanningen en beloften zijn bij de ontmoeting tussen beleid en wetenschap. Vanuit beide perspectieven kan zij haar licht laten schijnen op de materie. Behalve op eigen ervaringen en wetenschap gaat zij hierbij af op dieptegesprekken met een aantal bevoorrechte getuigen uit onderzoeksinstellingen in enkele landen die nauw gelieerd zijn aan het strafrechtelijk beleid. De kern van het boek wordt gevormd door vier hoofdstukken waarin de belangrijkste thema's worden besproken over de gevoelige relatie tussen wetenschap en beleid.

Het eerste thema betreft de vraag hoe het verschil precies moet worden aangeduid tussen onderzoek dat op de universiteit wordt verricht zonder enige betrokkenheid van het beleid en het door het beleid aangestuurde en gefinancierde onderzoek. DEVROE laat enkele typologieën de revue passeren (gouvernementeel/non-gouvernementeel; theorie- of praktijkgestuurd), om vervolgens wat margtjes te concluderen dat ook beleidsonderzoek wetenschappelijk onderzoek is en zich op het punt van theorie en theorievorming niet principieel onderscheidt van fundamenteel onderzoek. Maar waar zit het verschil dan wel? Uiteindelijk onderscheidt zij 'fundamenteel' onderzoek van 'beleidsrelevant' onderzoek. Bij fundamenteel onderzoek wordt het thema bepaald door de onderzoeker zelf en is het doel van het onderzoek niet de directe bruikbaarheid voor het beleid (blz. 58). Bij beleidsrelevant onderzoek ligt dit volgens de auteur anders: het thema wordt bepaald door de opdrachtgever en het onderzoek moet voor hem nuttig zijn. Is dat inderdaad de essentie om de verschillen in typen van wetenschappelijk onderzoek